

AHMET KUTSİ TECER VE ARİF NİHAT ASYA’NIN ŞİİRLERİNDE EDİRNE

Yüksel TOPALOĞLU*

ÖZET

Şehir, Türk edebiyatında öteden beri işlenen bir temadır. Bu çerçevede edebiyatımızda başta İstanbul olmak üzere Konya, Bursa, Erzurum, Ankara gibi belli başlı kültür merkezleri yoğun bir şekilde ele alınmış ve işlenmiştir. Ülkemizin önemli kültür merkezlerinden biri olan Edirne de diğer şehirler gibi bazı şairlerin ilgisine mazhar olmuş ve belli seviyelerde işlenmiştir. Uluğ Turanlıoğlu, Mustafa Yıldırım, Ahmet Kutsi Tecer, Arif Nihat Asya bunlardan bazılarıdır.

Bu makalede adı geçen şairlerden sadece Ahmet Kutsi Tecer ile Arif Nihat Asya’nın Edirne üzerine yazmış oldukları şiirleri ele alınarak incelenmiş ve sonuçta iki şairin Edirne’ye bakışları ortaya konmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Edirne, Şiir, Ahmet Kutsi Tecer, Arif Nihat Asya.

EDİRNE IN THEIR POEMS OF AHMET KUTSİ TECER AND ARİF NİHAT ASYA

ABSTRACT

City is a theme that has been used in Turkish literature for a long period. In this context; specific culture centers such as Konya, Bursa, Erzurum, Ankara, and especially İstanbul were often held and used in our literature. And Edirne -as one of the important culture centers of our country-, interested some of our poets as other cities did, and was used in our literature within some levels. Some of these poets are Uluğ Turanlıoğlu, Mustafa Yıldırım, Ahmet Kutsi Tecer, and Arif Nihat Asya.

In this article, only the poems about Edirne written by Ahmet Kutsi Tecer and Arif Nihat Asya were held and examined; and their ideas about Edirne were tried to be presented as a result of this examination.

Keywords: Edirne, Poem, Ahmet Kutsi Tecer, Arif Nihat Asya.

Giriş

Şehir-insan, daha da özelleştirerek söylersek şehir-şair ilişkisi, hemen her edebiyatta öteden beri söz konusu olan bir olgudur. Diğer milletlerde olduğu gibi

* Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü-Edirne.
E-posta: y.topaloglu@hotmail.com

bizde de bu ilişki çok eskilere uzanır. Özellikle Anadolu coğrafyasını yurt tuttuktan sonraki edebî geleneğimize baktığımızda bu ilişkinin var olduğunu ve şehir-şair ilişkisinin edebî metinlerde belli seviyelerde yer aldığını görüyoruz. Şehir-şair ilişkisi bağlamında edebiyatımıza yöneldiğimizde bu ilişkinin bazı şehirler ve özellikle de İstanbul üzerinde yoğunlaştığı hemen dikkati çeker. Batı'ya açılmaya başladığımız 19. asırdan önce yani Divan edebiyatı devrinde şairler, İstanbul'a ayrı bir ilgi göstermişler ve onu eserlerinde bir kültür ve medeniyet şehri olarak ele alıp işlemişlerdir. Bu işleyiş, hiç şüphe yok ki, 19. yüzyıldan sonra da artarak devam etmiştir. Ancak bir devrin, kültür ve medeniyet şehri olarak algıladığı İstanbul, özellikle Fikret'le birlikte bambaşka bir görüntüyle yani 'melun' ve 'menfur' bir şehir imgesiyle karşımıza çıkar. Hiç şüphe yok ki, bu olumsuz imge, bir şehrin değil, içinden geçilen ağır siyasal yapıdan ve aynı zamanda dış dünyaya bedbin ve karamsar gözlerle bakan bir mizaçtan ileri geliyordu.¹ Çünkü tarihsel, kültürel, coğrafi ve doğal yönleriyle İstanbul, asla böyle bir imgeyi doğuracak bir şehir değildir.² Nitekim onun, Fikret'in algıladığı şekilde bir şehir olmadığını bize kısa bir süre sonra Yahya Kemal, şiirleriyle gösterecek ve Fikret'le şehre çöken o inatçı sisi bütünüyle dağıtacaktır.³ Aynı şekilde bu şehir, asıl ürünlerini Cumhuriyet devrinde verecek olan Necip Fazıl Kısakürek, Orhan Veli Kanık gibi şairlerin eserlerinde de hak ettiği şekliyle ele alınacak ve işlenecektir.⁴

İstanbul kadar değilse bile bazı şehirlerimiz de yine edebiyatımıza konu olmuş ve çeşitli yönleriyle işlenmişlerdir. Bursa, Konya, Erzurum, Ankara gibi şehirlerimiz bunlardan bazılarıdır. Tıpkı bunlar gibi tarihimizde Osmanlı'ya başkentlik etmiş ve aynı zamanda her dönemde bir kültür ve medeniyet şehri olmayı başarabilmiş olan Edirne de hem kendilerine kucak açmış olduğu yerel şairlerin, hem de çeşitli görevlerle bu şehre gelmiş olan diğer şairlerin yoğun ilgisine mazhar olmuş bir şehirdir. Bu ilgiye, yerel boyutuyla ve sadece Cumhuriyet devriyle sınırlayarak baktığımızda Edirne'yle edebî düzlemde ilişki kurmuş bazı şairlerin adlarını şu şekilde sıralayabiliriz: *Edirne Destanı*, *Tunca*, *Edirne'de Akşam*, *Meriç Kıyılarında*, *Muradiye* gibi şiirleriyle Uluğ Turanlıoğlu; *Edirne*, *Edirne'de Gurub* gibi şiirleriyle Mustafa Yıldırım; *Edirne* şiiriyle Süreyya Eryaşar ve Mustafa Hatipler⁵ gibi... Biz burada Edirneli olan bu şairlerin Edirne'ye bakışlarını değil, çeşitli vesilelerle dışarıdan Edirne'ye gelmiş ve burada bir süre ikamet ederek bu şehirle ilişki kurmuş

¹ Bu olumsuz bakışla ilgili bir inceleme için bkz: Kaplan, Mehmet, "Sis" Şiir Tahlilleri 1, Dergâh Yayınları, 22. Baskı, İstanbul, 1996, s. 110-114.

² İfade etmeye gerek yok ki, Fikret bu şiirinde bir siyasal yapının veya ideolojinin merkezi olarak gördüğü için şehre bu derece olumsuz bakıyor. Bu bakışla onun burada asıl eleştirdiği, devrin siyasî yönetimidir. Ayrıca Fikret'in, bu şiirinden yaklaşık yedi yıl sonra yazdığı başka bir şiiriyle de daha önce İstanbul için söylediklerinden 'rucü' ettiğini ve böylece bir anlamda şehirden 'özür' dilediğini de biliyoruz. "Rucü" şiiri için bkz. "Kenan Akyüz, *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi*, Beşinci Baskı, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1995, s. 267-268.

³ Bir İstanbul aşığı olan Yahya Kemal'in İstanbul'la ilgili pek çok şiir yazdığını burada ifade etmeyi lüzumsuz görüyoruz. Bu şiirler arasında onun, bizzat Fikret'in "Sis"ine gönderme yapan "Siste Söyleniş" adlı bir şiir yazdığını burada belirtmek isteriz. Bkz. Yahya Kemal Beyatlı, *Kendi Gökkubbemiz*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1989, s. 20-21.

⁴ Edebiyatımızda İstanbul'la ilgili olarak daha geniş bilgi için bkz. Mehmet Kaplan, "Türk Edebiyatında İstanbul" *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 2*, Dergâh Yayınları, İkinci Baskı, İstanbul, 1994, s. 37-59.

⁵ Bu ve diğer şairler ve şiirler için bkz. Rıdvan Canım, *Edirne Şâirleri*, Akçağ Yayınları, Ankara, Mayıs 1995.

olan iki şairin şiirleri üzerinde duracağız. Söz konusu edeceğimiz bu şairlerden ilki, halk şiirine aşık ve bu çerçevede Aşık Veysel gibi önemli değerleri gün ışığına çıkarmış olan Ahmet Kutsi Tecer, diğeri ise bayrak üzerine yazdığı kayda değer şiirleriyle bayrak şairi olarak nitelenen Arif Nihat Asya'dır.⁶

Tecer'in Edirnesi

Kaynakların verdiği bilgilere göre Ahmet Kutsi Tecer, Trakya'ya iki kere gelmiş ve belli sürelerde kalmıştır. Bunlardan ilki, onun hayatının daha ilk yıllarına tesadüf eder. Bilindiği gibi Tecer, babasının görevi dolayısıyla gittiği Kudüs'te dünyaya gelir ve ilk öğrenimine bu şehirde başlar. Ancak babasının görevinin Kırklareli'ne nakledilmesiyle birlikte o da ailesiyle birlikte buraya gelir ve yarım kalan ilk ve orta tahsilini burada tamamlar. Ardından da ailenin İstanbul'a taşınmasıyla birlikte bu coğrafyadan ayrılır⁷. Tecer, bu ilk ayrılışından yaklaşık kırk yıl sonra bu sefer 1957'de Edirne'ye gelir ve burada bir süre kalır. İşte Tecer, bu süre zarfında bu kentle kurmuş olduğu ilişkiyi yedi şiir yazarak anlatır. Bu şiirler, sırasıyla "Bir Gün Edirne'ye Gelirsen..", "Muradiye'de Akşam", "Şehri Gezerken", "Ağaçla Sarmaşık", "Selimiye'nin Minareleri", "İstanbul Yolundan Selimiye" ve "Kırkpınar'da Edirne" adlarını taşır⁸. Bu şiirler, belirttiğimiz gibi Edirne üzerine yazılmışlardır; ancak biz bunları, tematik açıdan ele alabilir ve inceleyebiliriz. Bu açıdan şiirlere yaklaştığımız zaman Tecer'in Edirne ile ilgili şiirlerini, üç ana tema etrafında toplamak mümkündür. Buna göre şiirlerden ikisini yani "Şehri Gezerken" ve "Ağaçla Sarmaşık" şiirlerini "geçmiş" kavramı etrafında değerlendirebiliriz.

Tecer, bu şiirlerin ilkinde içinde yaşadığı reel zamandan yani şimdiki zamandan geçmiş zamana doğru bir yolculuk yapıyor ve şimdi içinde geçmişten bir günü yaşıyor. İlk bakışta bu durum, paradoks gibi görünür; ancak bilindiği gibi insan, düşünen ve konuşan bir varlık olduğu gibi aynı zamanda düşleyen veya hayalleyen bir varlıktır da. İşte Tecer, "Şehri Gezerken" adlı şiirinde reele ait bazı tarihî ve mimarî eserlerin yardımı ve çağrışımıyla bu yolculuğu gerçekleştiriyor. Şiire bu açıdan baktığımız zaman, bu yolculuğun sağlayıcısı durumunda olan temel bir anahtar kavramla karşılaşırız: Hülya. Hülya, bilindiği gibi şuurun kısmen kapalı olduğu yani uyku hâlinde görülen rüyadan farklı bir durumdur. Başka bir ifadeyle bu durum, insanın herhangi bir nesne veya şey karşısında şuru ve gözleri açıkken gördüğü bir rüya hâlidir. Eskiler bu hâli, istiğrak yani gark oluş hâli diye de ifade ederler. Bilindiği gibi Modern Türk şiirinde bu hâli en çok yaşayan şairlerden biri, Ahmet Hamdi Tanpınar'dır. "Rüya", "hülya" gibi kavramlar, onun şiir estetiğinin

⁶ Edirne üzerine şüphe yok ki sadece bu iki şair şiir yazmamıştır. Daha pek çok şair, Edirne'yi şiirlerine konu etmişlerdir. Bunlar için bkz. Uluğ Turanlıoğlu, *Şiirimizde Edirne*, Edirne, 1963.

⁷ Vecihi Timuroğlu, *Ahmet Kutsi Tecer Kişiliği, Sanat Anlayışı ve Tüm Şiirleri*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, 1980, s. XV-XVI.; Ali Rıza Önder, "Ahmet Kutsi Tecer", *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı: 218, Eylül 1967, s. 4515-4517.; *Türk Folklor Araştırmaları* dergisinin bu sayısı Ahmet Kutsi Tecer'in ölümü üzerine, *Ahmet Kutsi Tecer Özel Sayısı* olarak çıkar. Bu sayıda, Tecer'i çeşitli yönleriyle ele alan ve inceleyen on yedi yazı yer almaktadır.

⁸ Bu şiirler, daha sonra basılan kitaplarda genelde "Edirne'den Şiirler (1957)" ibaresi ve hemen devamında gelen "Orada birlikte geçen günlerimizi anarak bu şiirleri eşsiz eşime armağan ediyorum. A. K. Tecer" cümlesi altında toplanmıştır. Bkz. Ahmet Kutsi Tecer, *Ahmet Kutsi Tecer'in Bütün Şiirleri*, Hazırlayan: Leyla Tecer, Kültür Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, Ankara 2001, s. 161-172.; Vecihi Timuroğlu, *a.g.e.*, s.163-174.

vazgeçilmez unsurlarındandır. Bu unsurlarla Tanpınar, bize an içinde bir hülya alemi kurar ve bizi çeşitli zaman kesitlerine taşır. “Bursa’da Zaman” şiiri, buna iyi bir örnektir. Burada şairi, hülyaya daldıran ve bu hülya ile andan geçmişe sürükleyen en temel unsur, hiç şüphe yok ki Bursa’nın geçmiş zaman büyüsunü üzerinde taşıyan tarihî ve mimarî atmosferidir. Tıpkı bu şiirde olduğu gibi “Şehri Gezerken”de Tecer de, yine tarihî bir atmosfer karşısındadır. O, günün birinde sabahla birlikte şehri gezmeye başlar. Ve bu gezi boyunca, ister istemez yoğun şekilde tarihî yapılarla karşılaşır: Üç Şerefeli, Eski Cami, Selimiye vb. İşte bu tarihî yapılar, çağrışım yoluyla şaire Sultan Selim gibi, Sultan Süleyman gibi padişahları anımsatır. Edirne’yi dolaşma boyunca gördüğü camiler ve beraberinde çağrışım yoluyla eklenen padişahlar, yukarıda işaret ettiğimiz hülya hâlinin ortaya çıkmasına zemin hazırlarlar. Bu noktada artık “tarih ve zaman”, şairi peşine takmış ve onu sürüklemeye başlamıştır; o, bedenen şimdiki zaman içindedir; ancak hülya, onu eski bir zamana taşımış ve eski Edirne’den bir anı yaşamaya başlamıştır. Bu geçişle şair, kendini bir anda “boş sokaklar” içinde bulur; bu boş sokaklar ona kaçınılmaz olarak “hüznü, vehmi ve heyecanı” bir arada yaşamasına sebep olur. Çünkü o, farklı bir alemde bomboş sokaklarda ve tek başındadır. Sanki bütün şehir, onu unutmuş gibidir. Şair, tam bu unutulmuşluk duygusu içindeyken bir anda ardından birilerinin geldiğini fark eder. Bu gelenler, eski Osmanlı’nın şehir güvenliğinden sorumlu olan “Asesler”dir. Ve bunlardan biri şairi, derhal kovalamaya başlar; şair ise ondan kaçmaya koyulur; ancak kaçtığı tarafta yolunu “ulu bir çınar” keser ve burada başka yöne döner; fakat bu sefer de “yolunu bir konak keser”. Ne tarafa gitse adeta çıkmaz bir sokağa girmiş gibidir; ardından kovalayandan bir türlü kendini kurtaramaz ve kovalayanın mızrağı, hep şairin topuğundadır.

Bu kısıtılmışlık hâli içinde şair, kendisine “Nereye yönelsem, kime sığınsam? diye sorar. “Kafeslerin örtülü, kapıların kilitli” olduğu bu çaresizlik anında şair, kendisini bir mescit önünde bulur, ki burada biraz umutlanır gibi olur. Çünkü baştan beri sorduğu ve bir türlü nereye gittiklerini kestiremediği insanlardan birini, yani yaşlı bir imamı bu mescit önünde görmüştür. Ancak bu umut da çok kısa sürer; çünkü imamın, görünmesi ve mescidin kapısını çekerek seğırtmesi bir olur. O da diğerleri gibi kayıplara karışır. Böylece şair, yine kendisini kovalayanla birlikte şehrin ortasında yapayalnız kalır. Ama yine etrafına bakarak sormadan edemez:

“Şurası bir terzi, şurası berber,
Şurası bir fırın, şurası kapan.
Bu kadar ahali nereye gider?
Nerede saklanır bu kadar insan?”

Ancak bütün bu sorulara rağmen şair, uğradığı ve bize bildirdiği bu yerlerdeki insanların nereye gittiğine dair yine kesin bir cevaba ulaşamaz. Artık bu koşturmalar sonunda “sohbetlerin, sazların yapıldığı havuzlu kahvehaneye” gelir ve burada hâliyle dermandan ve takatten kesilir; durur. Onun durmasıyla birlikte ardında bir ayak durur. İşte tam bu esnada şehir ahalesinin nereye gittiğine dair bilgiyi öğrenir. Şairle birlikte bu noktada öğreniyoruz ki, Edirne şehir ahalesi, meğer o gün bütünüyle, Edirne’ye gelen hünkârı görmeye çıkmış. Bu yüzden bütün sokaklar boşmuş. Şair, ayaklarının kesildiği noktada bu bilgiyi öğrenir ve böylece merakı ortadan kalkar. Bu merakla birlikte burada aynı zamanda ardından birinin kendisine

yönelttiği “burada işin ne?” sorusuyla da baştan beri şairi ve bizi kuşatan büyü bozulur ve böylece hem şair hem de biz, bu büyü atmosferden çıkar; kendimize yani gerçeğe döneriz:

“Yavaşça arkama döndüm o zaman,
Omuzumda gördüm bir bildik eli.
Ansızın silkindim derin hulyadan,
Ben, tarihte eski bir Edirneli”.

Anlaşılabacağı gibi bu son dörtlükte, başta ifade ettiğimiz hülya hâli sona eriyor. Şairin omzuna bir bildik el dokunuyor; bu dokunuşla şair, silkiniyor ve böylece şiirin başında söz konusu yapıların tesiriyle girdiği derin hulyadan uyanmış oluyor ve “tarihte eski bir Edirneli” olan şair artık aramıza dönmüş oluyor.

“Ağaçla Sarmaşık” şiirinde ise şair bizi, yine geçmiş zamana götürür; ama bu sefer, bize Darüşşifa’da, yani bugünkü Sağlık Müzesi’nde yaşanmış olduğu varsayılan efsanevî bir aşktan bahseder. Bu efsaneye göre Darüşşifa’da birbirine aşık olan iki genç yaşarmış. Bunlar, her sabah avluda buluşurlar ve bir kum saati doluncaya kadar birlikte zaman geçirirlermiş. Nihayet gün gelmiş bu iki sevdalı gencin sağlıkları düzelmiş. Ancak bu düzelmeye birlikte bu iki gencin Darüşşifa’da geçirdikleri mutlu günlerin de büyü kaybolmuş; artık hayatın tadı kalmamış. Onlar, tekrar eski günlerin büyüünü yakalamak için bir araya gelmişler ve herkesi hasta olduklarına inandırarak bu sefer ayrılmamak üzere yeniden Darüşşifa’ya girmişler ve eskiden olduğu gibi tedavi görmeye başlamışlar. Ama bunlar, gerçekte hasta olan gençler değildir. Sırf mutlu olabilmek için buraya girmişlerdir. Bu durumda ilaç tedavisi, onları olumsuz etkileyecektir. İşte tam bu noktada imdada darda kalanların yoldaşı Hızır, yetişir. Hızır’ın, kendisinin yapmış olduğu bir iksiri varmış. O bu iksiri, Darüşşifa’nın Başhekim’i ve Nazır’ı uykuda iken bu sevdalı gençlerin ilacına katmış. İşte bu iki âşık, iksirden içince bir anda dünyaları değişmiş ve başka birer varlık hâline dönüşmüşler. Darüşşifa’nın ıssız bahçesinde kız bir ağaç, erkek ise sarmaşık olmuş.

Ahmet Kutsi Tecer’in Edirne ile ilgili şiirlerinin ikinci kısmının “tarihî ve mimarî eserlerin büyüklüğü ve güzelliği” üzerinde yoğunlaştığını söyleyebiliriz. Tecer’in, bu çerçevede yazmış olduğu üç şiiri vardır. Bunlar “Selimiye’nin Minareleri”, “İstanbul Yolundan Selimiye” ve “Kırkpınar’da Edirne” adlarını taşır. Anlaşılabacağı gibi bunlardan ilk ikisi, bütünüyle o muazzam ve esrarengiz yapı Selimiye ile ilgilidir. Şair, ilk şiirinde, yani “Selimiye’nin Minareleri”nde bu yapının büyüklüğü ve esrarengizliği karşısında beliren hayranlık ve vurgunluğunu gizlemiyor. O, Selimiye’ye bakınca hepimizde olduğu gibi ilk anda caminin minarelerinin cazibesine kapılıyor ve derhal bu minarelerin büyüünü, güzel bir benzetmeyle ortaya koyuyor. Ona göre Selimiye’nin minareleri “Dört kız kardeş” veya ikinci dizede ifade ettiği gibi “bir araya gelmiş güzel dört peri”dir. Şair, bu dört kız kardeşe ilk gördüğü günden beri “vurgun ve hayran” olduğunu ifade etmeden geçemiyor. Bununla birlikte “Tecer’e göre Selimiye’nin dört ince minaresi, yıldızları bile kışkındıracak dört ayrı dilber güzelliğindedir ve güneş, doğudan batıya gezdiği

hiçbir yerde onların bir benzerini daha görememiştir.”⁹ Bu ilk şiirde beliren hayranlık duygusu “İstanbul Yolundan Selimiye” şiirinde daha üst bir noktaya yükselir ve artık şairi, tılsımlı, mistik ve esrarengiz bir hava kuşatır. Ona göre İstanbul yolundan Selimiye, adeta “uçan bir kubbe” görünümündedir ve bu kubbeyi, ancak üçer şerefeli iki minare yere çiviler gibidir. Şair, bu mimarlık harikasının parçası olan kubbenin ihtişamı karşısında şaşkınlığını gizleyemez ve ikinci dördüğü başında kendi kendine şu soruyu sorar:

“İnanmak güç nasıl uçmaz bu kubbe,
Nasıl durdurulmuş yere bu köpük?”

Bu sorunun cevabını, akıl ve mantık ölçüleri dahilinde veremeyen şair, soruyu mistik güce sığınarak izah eder: Buna göre minarelerin yere çivilediği “bu kutlu höyük” ancak “bir tanrı yapısı” olabilir ve üzerine inşa edildiği tepe de besbelli ki tılsım dolu bir tepedir. Aksi takdirde bu kubbe, bu şekilde yerinde duramaz. Şair, şiirin ilerleyen dördüğünde yine hayretengiz bu kubbe üzerinde durur ve onu bu sefer, “gökten koparılmış bir nur köpüğü” olarak bize sunar. Onu inşa eden o dehanın ise bu nur köpüğünü eliyle bu tılsımlı tepeye konduğunu; daha sonra uçmaya hazır bu kubbenin uçmaması için “elinde Kuran’la büyü yapmayı denediğini”; sonunda bu büyüün tuttuğunu ve böylece Selimiye’nin hâlen ayakta olduğunu söyler. Anlaşılacağı gibi bu şiirde şair, bir deha ürünü olan Selimiye’nin yapısı ve güzelliği karşısında büyülenmiştir. Ona göre bu kutlu yapıyı, akılla kavramak ve izah etmek mümkün değildir. Nitekim kendisi de onu, akılla değil, ilahî ve mistik güçlere sığınarak bize anlatmaya çalışmıştır.

Tecer’in bu gruba giren üçüncü şiiri, “Kırkpınar’da Edirne” adını taşır. Bu şiirde şair, bize Edirne’nin tarihsel süreç boyunca önemli misyonlar üstlenmiş bazı tarihî yerlerin adlarını zikreder. “Kırkpınar! Edirne ve Sarayıçi” gibi. Şaire göre bu yerlerden Sarayıçi, “Türk ordularının yiğit harmanı”; Kırkpınar ise, “ahalinin doluğu ve davul-zurna ile pehlivanların güreş tuttuğu” bir yerdir. Kısacası bu yerler, “tarihin sesi”nin duyulduğu ve bütün bunlarla “bize vatani tamamlayan” kutsal yerlerdir. “Kırkpınar’da Edirne” şiirinin özellikle son dördüğü, bir yönüyle son derece dikkat çekicidir ve bu dördük, bize sanki modern Türk şiirinin en önemli ve millî şairlerinden biri olan Yahya Kemal’in sesini duyurur gibidir:

“İşte Sultan Selim, dört minaresi;
İşte bir velvele: Tarihin sesi;
İşte baştan başa şehir... Neresi
Bu kadar tamamlar bize vatani?”

Ahmet Kutsi Tecer’in, çocukluk ve olgunluk yıllarında Kırklareli ve Edirne’ye geldiğini ve bu şehirlerde belli sürelerde kaldığını, yukarıda ifade etmiştik. İşte onun üçüncü gruba aldığımız şiirleri ise, Edirne’ye geldiği sıralarda eşiyile birlikte dolaşırken şehirle bire bir kurmuş olduğu duygusal ilişki etrafında vücut bulur ve bunlar, bütünüyle burada geçirilen günlerin özlem ve hatırasına dayanır. Bu

⁹ Mustafa Özbacı, *Ahmet Kutsi Tecer Şairliği ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme*, Akçağ Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 1998, s. 196-197.

itibarla bu kısımda değerlendireceğimiz “Bir Gün Edirne’ye Gelirsen...” ve “Muradiye’de Akşam” şiirlerini, Edirne’de yaşanan günleri, ayrılış sonrasında “özleyiş ve anımsayış” şeklinde ele almak ve değerlendirmek mümkündür. Bunlardan ilki, yani “Bir Gün Edirne’ye Gelirsen...” şiirinde şair, bir zamanlar Edirne’de birlikte güzel günler geçirdiği sevgilisine seslenir ve der ki, “eğer günün birinde tekrar Edirne’ye gelir” ve “beni hiçbir tarafta bulamazsan” o zaman “ayağını çabuk tutuver”; çünkü ben burada seninle birlikte değilsem, bil ki, ölmüşüm ve seni öte dünyada, “Araf’ta bekliyorum.” Şair, ikinci dörtlükte sevgilisine olan derin bağlılığını ifade eder ve ona bir an önce kendisinin bulunduğu yere çağırır; o kadar ki onsuz cennete bile giremeyeceğini dile getirir. Ancak şair, bu bekleyişin çok çabuk vuslata dönüşmeyeceğini ve daha çok Araf’ta bekleyeceğini tahmin etmektedir; çünkü o, Edirne’nin ne kadar büyümlü ve cazibeli bir şehir olduğunu çok iyi bilmektedir. Bu yüzden o, son dörtlükte sevgiliyi Araf’ta beklemek yerine, sevgilinin bulunduğu şehre tekrar dönebilmeyi arzu etmektedir:

“Eğer oyalarsa seni Edirne,
İstemezse gönlün ayrılmak ordan,
İnansam beni de özlediğine,
Ben de Edirne’ye dönerdim, inan.”

Tecer’in bu gruba giren son şiiri, “Muradiye’de Akşam” başlığını taşır. Biraz önce üzerinde durduğumuz şiirle küçük bir karşılaştırma yapılacak olursa bu şiirde, öncekine göre hüznün ve duygusal tonun çok daha yoğun olduğu dikkati çeker. Bunu, daha şiirin başlığında karşımıza çıkan “akşam” kelimesiyle hissetmeye başlarız. Aydınlığın, yerini karanlığa bıraktığı, günün veya ömrün sona ermek üzere olduğu bir an. İşte bu anda şair, yine sevgilisini Edirne’de bir zamanlar birlikte gezip dolaştıkları Muradiye’de yalnız bırakmış ve bu yalnızlık içinde ona sesleniyor:

“Tırman akşamleyin, Muradiye’den,
Uzaklaşan günün sesini dinle,
Bir kırık basamak, bir taş merdiven,
Bekliyor çıkalım diye seninle.

Yalnız çıkacaksın şimdi... Bir revak
Altında oturup dinleneceksin.”

Şair, sevgilisine bir zamanlar birlikte dinlendikleri bu revakta artık yalnız oturacağını söylüyor; ama bilindiği gibi insan, hatırlayabilen bir varlıktır ve bu hassasıyla geçmişte yaşadıklarını tekrar zihninde canlandırabilir. İşte bunu bilen şair, sevgilisine şimdi yalnız oturduğu ama hatıra yüklü olan o revakta “birden bir kumrunun sesinin taşacağı”ını ve günün arkasından geçmiş günleri söyleyeceğini ifade eder. Bu noktada şair, sevgilisine geçmiş günleri yad ettirir. Buna göre şairle sevgilisi, güzel bir Temmuz günü akşamı Muradiye’ye gelmiş ve bu revakta oturmuşlar; “uzakta, ufukta eski bir gaza bayrağı gibi eriyen güneşi seyretmişler. Bu seyir anında onlar, eski günlere dalarak Osmanlı zafer ordularının aralarına karışmışlar; sonra “birden Kosova’dan, Tuna’dan, Macaristan’dan geriye”

dönmüşler. Şairle sevgilisinin geçmiş hatıraları üzerine kurulu “Murâdiye’de Akşam” şiiri, az önce okuduğumuz ilk dörtlüğün tekrarıyla sona eriyor.

Asya’nın Edirnesi

Tecer gibi Edirne’yi ziyaret eden bir başka şair de Arif Nihat Asya’dır. Hayatının önemli bir bölümünü öğretmenlikle geçiren ve bu görevle ülkemizin neredeyse hemen her köşesini gören Arif Nihat Asya, daha önce görev yaptığı Adana Lisesi’nde ortaya çıkan huzursuzluk ve soruşturma üzerine bir anlamda sürgün olarak “4.10.1948’de Edirne Lisesi Edebiyat öğretmenliğine gönderilir; bu görevine 30.10.1948 tarihinde başlar.”¹⁰ Bu verilere göre Asya, Edirne’de yaklaşık olarak yirmi ay kalmıştır. O, bu şehirden 18 Mayıs 1950 tarihinde ayrılmıştır. Bu ayrılış, onun 14 Mayıs 1950 genel seçimlerinde DP’den Adana/Seyhan milletvekili seçilmesi dolayısıyladır.¹¹

Arif Nihat Asya, gittiği hemen her yurt köşesiyle ilgili şiir yazmış bir şairdir. Onun şiirlerinde Edirne, İstanbul ve Konya’dan sonra adı en çok geçen bir şehirdir. Bizim tespit edebildiğimiz kadarıyla Asya, Edirne’yle ilgili altı şiir yazmıştır. Biri hariç, beşi son derece uzun metinlerden oluşan bu şiirlerin adlarını şöyle sıralayabiliriz: “Lârî Camisi”¹², “Murâdiye”¹³, “Edirne”¹⁴, “Edirne Kasidesi”¹⁵, “Selimiye”¹⁶ ve “Selimiye’nin Açılışı”¹⁷. Edirne’nin tarihî ve mimarî yapıları üzerine yoğunlaşan bu şiirleri¹⁸, yine Tecer’de yaptığımız gibi belli temalar/kavramlar etrafında toplayabiliriz.

Buna göre onun şiirlerinden ilk ikisini, yani “Lârî Camisi” ve “Murâdiye” şiirlerini “hâl-mâzi çelişkisi” ve “rahatsız edici hâl görüntüsü”nden kaynaklanan “hüzün” kavramı etrafında incelemek mümkündür. Şair, adını verdiğimiz şiirlerin ilkinde eski İstanbul yolu üzerinde bulunan ve Lârî Çelebi tarafından inşa ettirilen Lârî Camii üzerinde durur. Kısmen, bugün de olduğu gibi bu cami, şairin şiirine konu olduğu yıllarda da harabe bir vaziyettedir. Caminin bu durumu, Asya gibi hayatı, trajik süreçlerden geçen bir şairin dikkatinden uzak kalmaz. Nitekim şair, bakışlarını camiye yöneltir yöneltmez, ilk anda onun o anki içler acısı durumunu görür. Bir zamanların bu güzel yapısından şimdi sadece “delik deşik bir hatıra” kalmıştır. “Kubbesinin aralıklarından gökyüzünün mavisi görünmektedir”. Caminin

¹⁰ Saadettin Yıldız, *Arif Nihat Asya’nın Şiir Dünyası*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1997, s. 27.

¹¹ Saadettin Yıldız, *a.g.e.*, s.31.

¹² Arif Nihat Asya, *Bütün Eserleri Şiirler: 2 Duâlar ve Âminler*, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1976, s. 8-10.

¹³ Arif Nihat Asya, *a.g.e.*, s. 11-13.

¹⁴ Arif Nihat Asya, *Bütün Eserleri Şiirler: 4 Ses ve Toprak*, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1976, s. 83-87.

¹⁵ Arif Nihat Asya, *Bütün Eserleri Şiirler: 3 Kökler ve Dallar*, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1976, s. 79-86.

¹⁶ Arif Nihat Asya, *Bütün Eserleri Şiirler: 2 Duâlar ve Âminler*, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1976, s. 14-19.

¹⁷ Arif Nihat Asya, *Bütün Eserleri Şiirler: 5 Fatihler Ölmez ve Takvimler*, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1976, s. 90.

¹⁸ Bu şiirlerden “Lârî Camisi”, “Murâdiye” ve “Selimiye”nin bir incelemesi için bkz. Saadettin Yıldız, “Lârî Camisi”, ‘Murâdiye’ ve ‘Selimiye’ Şiirlerinin Üslubu –Hayâl Sistemi Yönüyle”, *1. Edirne Kültür Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri 23-25 Ekim 2003*, Ege Basım-Edirne Valiliği Yayınları, s. 285-296.

içini süsleyen yazılar, yağmurdan akmıştır. Bir zamanlar mermer gövdesi ve tunç kispetiyle Kırkpınar'a çıkan sütun bir tarafa devrilmiştir. Kubbesine dolu vurmuş; çiçek bozuğuna uğramış duvarları yıkılmış ve hepsi dizini ovmaktadır. Bütün bu yıkılmışlık hâliyle Lârî Camisi, neredeyse elden gitmektedir; onun ne bir arayanı, ne de soranı kalmıştır; artık hekimler bile hayatından umudunu kesmiştir. İşte tam bu noktada "Elini kulağına koymuş/ Kırık Şerefesi/Kendi Salâsını kendi verir/ Lârî minâresi".

Görüldüğü gibi bu şiirinde Asya, bir ihmalin ortaya koyduğu trajik durumu gözler önüne seriyor. Ancak bu seriş, hiç şüphe yok ki düz bir anlatımla yapılmıyor. Şiiri okuyanlar, bunun son derece etkileyici bir dille yapıldığını görüyor. Burada bunlar üzerinde kısaca durmanın yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Lârî Camisi şiirinde şairin karşısında olduğu nesne, neredeyse harabe hâle gelmiş tarihî bir yapıdır. Ancak şair, bu harabe yapmayı anlatırken onu, sadece cansız bir nesne veya varlık olarak görmüyor. Tam aksine onu bizden biri, başka bir ifadeyle yaşayan bir varlık ya da bir insan biçiminde algılıyor ve onu anlatırken sürekli olarak insana özgü unsurları ona yüklüyor. Bu, Lârî Camisinin üslubunda dikkati çeken en önemli noktadır. Gerçi insana ait unsurların, cansız varlıklara yüklenmesi veya aktarılması ilk değildir. Edebiyat tarihimizde pek çok şair, bu yönde, yani insana özgü unsurları cansız varlıklara aktarmıştır. Özellikle modern Türk şiirinin önemli şairlerinden biri olan Cenap Şahabettin, bu tarz kullanımları en üst seviyeye çıkaran bir şairdir. Ancak hemen ifade etmeliyiz ki, özellikle Cenab'ın kullanımı diğerlerinden farklı yapıdadır ve son derecede dikkat çekicidir.¹⁹ İşte Asya'nın bu şiirindeki aktarımları da bize az önce adını andığımız şairi hatırlatıyor. Söz konusu aktarımları, daha somut bir şekilde görmek için burada birkaç örnek üzerinde durmak istiyoruz. Mesela şair, harabe hâlindeki caminin duvarlarındaki yazıların aktığını veya silindiğini ifade etmek için düz bir anlatımı tercih etmiyor. Bunun yerine insana özgü olan unsurları ona aktarıyor:

"Belli: ağlamış yazılar,
Sağanakta..
Ki çoğu hâlâ,
Ağlamakta!

Dikkat edilirse burada şair, yağmurdan dolayı akan yazıları, insana özgü olan "ağlama" kavramıyla ifade ediyor. Şüphe yok ki, bunu caminin durumunu daha keskin bir şekilde ortaya koymak ve okuyucuyu etkilemek adına yapıyor. Bu dizeleri takip eden

"Şu sütun, vaktiyle,
Mermer gövdesi, tunç kispetiyle
Çıkarken "Kırkpınar"a,
Şimdi devrilmiş kenara!

Dolu vurmuş kubbe,

¹⁹ Cenab'ın bu kullanımlarını ayrıntılı bir şekilde görmek için bkz. Mehmet Kaplan, *Şiir Tahlilleri 1*, Dergâh Yayınları, 22. Baskı, İstanbul, 2006, s. 99-105.

Çiçekbozuğu duvar...
Yıkılan taşlar,
Dizini ovar!”

dizelerinde de benzer bir durumla karşılaşılıyor. Dikkat edilirse şair, burada da şimdi bir kenara devrilmiş “sütun”u, vaktiyle tunç kispetini giymiş ve Kırkpınar’a adeta güreşmeye çıkan bir pehlivan biçiminde karşımıza çıkarıyor. Aynı şekilde kubbeyi anlatırken de bu tavrını sürdürüyor. Yine “duvar”, adeta bir insan gibi hastalığa uğramış; çiçek bozuğuna yakalanmıştır. Yıkılan taşlar ise, yine bir insan edasıyla dizlerini ovmaktadır. Bu tarz aktarımlar, şiirin bütününde karşımıza çıkıyor; ama burada son derece dikkat çekici olduğunu düşündüğümüz son kısmı alıntılanak istiyoruz:

“Burdan çeşmesi dinlesin:
Ordan ırmağı, deresi:
Elini kulağına koymuş
Kırık şerefesi,
Kendi salâsını kendi verir
Lârî minâresi!”

Arif Nihat Asya’nın “Lârî Camisi”nde duyduğu hüznün belki de daha derinini “Murâdiye”de duyduğunu görüyoruz. Gerçi burada duyulan hüznün, öncekinde olduğu gibi sadece camiin harabe hâlinde kaynaklanmıyor. Bununla birlikte burada şairi, derin hüznü boğan şey, daha başkadır. Bunu, mâzî-hâl çelişkisi şeklinde ifade edebiliriz. Bilindiği gibi Arif Nihat, atalarını her zaman şükran ve minnet duygularıyla yad eden bir şairdir. Onun şiirlerini okuyanlar, bu hususu derhal görürler. İşte bu yapıda bir şair olan Asya, Muradiye’yi gördüğü zaman, şimdi ile geçmişi aynı anda kavramaya çalışır ve şimdiki hâlin eskiye nazaran, çok farklı olduğunu idrak eder. Şimdiki zaman içinde Muradiye, neredeyse metruk bir vaziyettedir. Cami avlusundaki ağaçlar kurumuş ve leyleklere sığınak olmuştur. Dün, şen şatır akan şadırvanı, şimdi ağlar gibi damlamaktadır. Kubbesindeki alem uçmuş; şimdi ufuktaki ay, yerini doldurmaktadır. Cami, cemaat yüzü görememekte ve yerine secdeye kapanmak üzere olan damları, onun cemaatini oluşturmaktadır. Bir zamanlar, akşamları şamdanları yakılan caminin şamdanları artık yakılmamaktadır. Şerbet çeşmesinde ilhamlar şırıldayan; neyler, makamlar dinleyen avlusu, şimdi rüzgârların seslerini dinler olmuştur. Murâdiye’nin bu hüznün verici manzarası karşısında iyice bunalan şair, teselliyi yine bir Osmanlı yapısında, Selimiye’de ve ayrıca Murâdiye’nin, gören gözün gördüğü iç tazeliğinde bularak ona şöyle seslenir:

“Ağlama, ey Murâdiye:
Geliyor çifte bayramlar!
İşte, Selimiye, karşı
Tepeden seni selamlar.

Mihrâbından tâze değil
Yanıbaşındaki çamlar!”

Muradiye’de karşımıza çıkan bu genel tablonun bir benzerini, hayli uzun bir metin olan “Edirne” şiirinde görüyoruz. Bu şiirde de şair, yine Edirne ve onun çeşitli tarihî yapı ve yerlerine hâl ve mazi karşıtlığı arasından bakıyor. Böyle bir bakış, hâliyle şairi derin üzüntülere sevk ediyor; çünkü, şairin zihninde yaşattığı veya tasavvur ettiği eski Edirne ile şimdiki Edirne arasında ciddi uyumsuzluk ve tezat hâli beliriyor. Artık şairin düşlediği veya varsaydığı eski Edirne’den hiçbir eser görünmüyor. Bu ise belirttiğimiz gibi şairi, derin bir teessüre itiyor. “Edirne” şiirinden aldığımız şu dizeler, söz konusu durumu açık bir biçimde ortaya koyuyor: “Kahramanlar vardı beller/ Kuşaklı, eller palalı...”; “Edirne, dilber Edirne/ Kıyık’ta yatıyor şimdi”; “Nerde o bahtiyar yıllar/ Kırkpınar’lı, Kakava’lı”; “Yıkılmış eski konaklar/ Kırk odalı, kırk sofralı...”; “Hiçkırıklar var boğulmuş/ Çeşmeler var ağlamalı.”; Bu kadar öksüz kalmadı/ Meriç’im Meriç olalı!”; “Şimdi, gülenler yolcudur/ Boynu bükükler buralı!”; “Tarih, akın, fetih, destan.../ Yalan oldu, hepsi yalan!; “Gidenlerin hangisine./ Hangisine ağlamalı?; Edirne tarihini sil/ Ve yaz Edirne masalı”.

“Lârî Camisi”, “Murâdiye” ve “Edirne”... Görüldüğü gibi bu şiirlerde şair, derin bir hüznü ve karamsarlığı yaşar ve bu duyguları, aynı zamanda bize de yaşatır. Peki ama Edirne gibi bir şehirde bu hüznün ve karamsarlık, niçin bu kadar kuvvetle hissediliyor? Bu soruyu, iki açıdan cevaplamak mümkündür. Birincisi, büyük ölçüde yukarıda ifade ettiğimiz gibi bugünkü neslin geçmiş karşısında takındığı kayıtsızlık ve özellikle şairin geçmiş ile şimdi, yani reel gerçeklik arasında gördüğü ve yaşadığı kuvvetli tezat veya çelişkidir. Belki de bu bakışın ortaya çıkmasında da etkili olan ikinci nokta ise şairin trajik hayat hikâyesidir. Bilindiği gibi Asya, henüz yedi günlükken babasını kaybederek yetim kalır; ama daha trajik olanı, annesinin de yine henüz üç yaşındayken bir başkasıyla evlenmesi; bu evlilikle birlikte onu tam kırk üç yıl görememesi ve böylece ondan da öksüz kalmasıdır.²⁰ Şüphe yok ki, böyle bir hayat tecrübesi, insanın ve dolayısıyla bir sanatkârın dış dünyaya bakışında çok etkili olacak ve bu çerçevede yüz yüze geldiği her nesne veya varlığın öncelikle trajik boyutunu müşahede edecek ve anlatacaktır. Aynen Arif Nihat Asya’da olduğu gibi.

Edirne’de bir insan veya sanatkâr, bu hüznü ve karamsarlığı, acaba ne kadar sürdürebilir? Bunu sürekli hâle getirmesi mümkün müdür? Şüphe yok ki buna vereceğimiz cevap, hayırdır. Çünkü bu şehir, kucak açtığı kişiye hüznün ve karamsarlıktan ziyade övünç, gurur ve mutluluk duygularını tattırıyor. Sebebini ifade etmeye gerek yok; sadece bir Selimiye’nin varlığını görmek veya duyan bir insan için geçmişin içten içe bize seslenen o gür sesini işitmek buna yetiyor. Tıpkı Arif Nihat Asya’nın, “Selimiye” ve “Edirne Kasidesi” şiirlerinde olduğu gibi. “Lârî Camisi” ve “Murâdiye” gibi şiirlerinde derin bir hüznü sürüklenen şair, bu şiirlerde atalarının gür sesini buluyor ve böylece baştan beri şairi ve bizi kuşatan hüznün ve karamsarlık büyük ölçüde dağılıyor. Şairin, kendi gerçek sesini bulmasına sebep olan en önemli yapı, hiç şüphe yok ki Selimiye’dir. Şaire göre Selimiye, “Selim’lerden kalma muhteşem mîrâs”/ “Sinan’lardan kalma şanlı hediye”dir. O, “kuvvetin tuğrası, sanatın mührü”dür. Bu özellikleriyle o, hiç kimsenin görmediği eşsiz “bir kuğu”dur. Onun minarelerini görenler, bu minarelerin toprak ananın sütü olduğunu ve toprağın fiskiyesinden fişkırıldığını sanırlar. O, zamana meydan okuyan bir yapıdır; onu nice

²⁰ Bu konu ile ilgili daha geniş bilgi için bkz. Saadettin Yıldız, *Arif Nihat Asya’nın Şiir Dünyası*, s. 16-31.

zamandır günler ve geceler tanımış; her nesil ve asır doğal olarak ona hayran olmuştur.

Selimiye şiirinin ilk dizelerinde bizi karşılayan bu kuvvetli ses, ilerleyen dizelerde onun başka yönlerine odaklanıyor. Şair, takip eden dizelerde onun nasıl bir deha ürünü olduğunu ortaya koyuyor. Ona göre bu mimarî eserin her bir tarafı tam bir kusursuzluk örneğidir. Bu yapının inşasında “ne bir el sürçmesi, ne de bir yanlış” vardır. En ufak parça bile kıl kadar ne ileri, ne de geri kıvıldamıştır. O kadar ki her parça, konduğu yeri beğenmiştir. Şair, bu mükemmelliği sadece caminin kendisiyle sınırlamıyor; bunu daha ileri bir noktaya taşıyor ve caminin bulunduğu tepenin bile, camiyle uyumlu olacak şekilde Sinan’ın eliyle çatıldığını ve üzerindeki abidenin her taşının teraziyle tartılmış gibi olduğunu söylüyor. Peki ama yapının mükemmelliğinden kaynaklanan bu haklı gurur ve övünç, son tahlilde şairi Lâfî Camisi ve Murâdiye’deki derin hüzünden bütünüyle alıkoyuyor mu? Buna yine ‘evet’ cevabını veremiyoruz. Gerçekten de Arif Nihat, şimdi-geçmiş tezadını derinden hisseden ve yaşayan bir şairdir ve bu yüzden Selimiye şiirinin son dört dörtlüğünde yine şimdi-geçmiş tezadından ileri gelen hüznü ve özlemi yaşar:

“.....
Fakat –tarihime, adıma yazık!-
Ben ne Selim, ne de Sinan’ım artık!
.....
Ne bilsin Selim’ler, Ne bilsin Sinan,
Ki avlun bu kadar küçülecekti...
Ey ilâhî kubbe; sana avlu, bir
Kıta gerekti!”

Arif Nihat Asya’nın üzerinde duracağımız son şiiri, “Edirne Kasidesi” adını taşır. Kaside, bilindiği gibi Divan edebiyatında çok sık kullanılan bir nazım biçimidir. En az on beş beyitten ve belli bölümlerden oluşan bu nazım biçimi, genelde büyüklerin veya herhangi bir yerin övgüsü üzerine kuruludur. Arif Nihat Asya da bu şiirinde bir Edirne güzellemesi veya övgüsü yapar. Şair, bu şiirinde Edirne’nin tarihî camileri, yerleri, mimarî yapılarını tek tek ele alır ve bunların temel özelliklerini son derece güzel benzetmeler ve duygularla ifade eder. Bu ifadeler, gerçekten bir şairin şairlik kudretini gösterecek güçtedir. Mesela Selimiye’nin “Türk’ün Trakya’da tapusu” olduğunu; “mahya olmak için Sultanselim’e gökten yıldızlar ordusu”nun geldiğini; kubbelerinin menekşe, şerefelerinin gül olduğunu ve daha da dikkat çeken “doğacaklara Edirne’de doğmak arzusu gel”diğini söyler.

Edirne’nin ne kadar güzel ve kutlu bir şehir olduğunu duyuran bu şiire, aynı zamanda eskilerin tabiriyle bir şairin bir şehir “rehnüması” veya günümüz ifadesiyle bir şehir gezi rehberi gözüyle de bakabiliriz.²¹ Gerçekten de bu tarihî şehri gezmeye ve görmeye gelen bir ziyaretçi, Arif Nihat Asya’nın bu şiirini kendisine rehber edinebilir ve böylece Edirne’de gezilmesi ve görülmesi gereken yerleri, bu metin

²¹ Bu şiirdeki şairin anlatım tarzının da buna uygun olduğunu söylemek gerekiyor. Adeta burada gezecek olanlara tüm önemli yerleri yönlerle tarif ediyor. Bunu burada bir iki örnek üzerinde göstermek uygun olur: “Taşları kararmış bir yol ucunda/Üçşerefeli’nin kapusu gelir./Şu yana dönersen Eskiçami’nin/Kesilmiş, biçilmiş avlusu gelir./Atınca üç adım daha ileri/Bir serin kubbenin kuytusunu gelir.” Arif Nihat Asya, *Kökler ve Dallar*, s.82-83.

yardımla öğrenebilir. Ayrıca bu öğrenmenin, kuru kuruya değil,engin bir tarih bilgisi, kuvvetli bir kavrayış, ince bir duyuş, düşünüş ve şiiriyet eşliğinde gerçekleşeceğini peşinen belirtelim.

Sonuç

Baştan beri iki şairin, tek Edirne'ye nasıl baktıklarını şiirlerine dayalı olarak anlatmaya çalıştık. Burada söz konusu şairlerin Edirne'ye bakışlarını sonuç olarak şu şekilde ifade edebiliriz:

Ahmet Kutsi Tecer ve Arif Nihat Asya için Edirne, öncelikli olarak insanıyla geçmişine bize duyuran kutlu bir şehirdir. Bu şehir, geçmişten intikal eden camiler, kervansaraylar, köprüler, hanlar, hamamlar gibi tarihî eserler ve Kırkpınar, Sarayıçi, Şehitlik gibi tarihî yerlerle bize kendini duyurur. Bunlar, bugünkü Edirne'yi tarihsel ve kültürel bakımdan geçmişe bağlayan ve şimdi ile geçmişin bir arada yaşanmasına imkân veren başlıca yapı ve yerlerdir. Bundan dolayıdır ki, Tecer ve Asya, bunlar vasıtasıyla Edirne'de hem anı hem de geçmişini bir arada, iç içe yaşamışlardır. Ancak burada ifade etmek gerekir ki, an içinde geçmişini kuvvetle duymak ve yaşamakta, Asya'ya göre Tecer, ikinci derecede kalır. Burada Tecer'i birinci derecede ilgilendiren şey, geçmişten ziyade geçmişin bize veya bugüne miras bıraktığı sanat eserleridir. Şüphe yok ki, o da geçmişini ihmal etmez; bu şehirde karşısına çıkan yapılar vasıtasıyla geçmişe uzanır ama o, bundan ziyade hâl içindeki eserlerle yüz yüzedir. Bu çerçevede daha çok eserlerin kendisinde uyandırdığı şahsî ve estetik duyguları yansıtır. Başka bir ifadeyle Tecer'in, Edirne'ye bakışında "tarih" veya "tarihsel derinlik" çok ön planda değildir. Asya ise, Edirne'ye tamamen aksi istikamette bakar. O, Edirne'ye bakarken tarihi, kendine ve şiirine ana çerçeve yapar ve bu çerçeveden Edirne'yi görmeye ve sunmaya çalışır. Bu bakış açısı, ister istemez şairin, aynı anda iki zaman boyutunu yani şimdi ile geçmişini bir arada yaşamasına yol açar. Ancak bu yaşama, büyük ölçüde tezat veya çelişki üzerine kuruludur. Çünkü şimdi ile geçmiş arasında çok keskin bir uyumsuzluk ve çelişki vardır. Bugün, tarih yardımla şairin düşlediği eskiye hiç uymamaktadır. Ne eskinin debdebesi, ne ihtişamı, ne sadeliği, ne de asudeliği vardır. Ayrıca eskiden intikal eden yapıların bazıları, fizikî olarak harabe hâlinindedir. Hem düşlenen geçmişin yokluğu, hem de söz konusu yapıların harabeliği, hâliyle şairi, derin bir hüznere sürükler. Şairi bu yapıdan kurtaran yapı ise Selimiye'dir. Selimiye, ona atalarının gür sesini bulduran sanat harikasıdır. Kısaca Arif Nihat Asya, bu şehirde bir taraftan hüznü, öte tarafta ise geçmiş günlerin ihtişamı ve debdebesini yaşar.

Kaynakça

Ahmet Kutsi Tecer, *Ahmet Kutsi Tecer'in Bütün Şiirleri*, Hazırlayan: Leyla Tecer, Kültür Bakanlığı Yayınları, Birinci Baskı, Ankara 2001.

Ali Rıza Önder, "Ahmet Kutsi Tecer", *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı: 218, Eylül 1967, s. 1515-1517.

Arif Nihat Asya, *Bütün Eserleri Şiirler: 2 Duâlar ve Âminler*, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1976.

Arif Nihat Asya, *Bütün Eserleri Şiirler: 4 Ses ve Toprak*, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1976.

Arif Nihat Asya, *Bütün Eserleri Şiirler: 3 Kökler ve Dallar*, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1976.

Arif Nihat Asya, *Bütün Eserleri Şiirler: 2 Duâlar ve Âminler*, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1976.

Arif Nihat Asya, *Bütün Eserleri Şiirler: 5 Fatihler Ölmez ve Takvimler*, Ötüken Yayınevi, İstanbul, 1976.

Mehmet Kaplan, *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar 2*, Dergâh Yayınları, İkinci Baskı, İstanbul, 1994.

Kenan Akyüz, *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi*, Beşinci Baskı, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1995.

Mehmet Kaplan, *Şiir Tahlilleri 1*, Dergâh Yayınları, 22. Baskı, İstanbul, 1996.

Mustafa Özbalcı, *Ahmet Kutsi Tecer Şairliği ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme*, Akçağ Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 1998.

Rıdvan Canım, *Edirne Şâirleri*, Akçağ Yayınları, Ankara, Mayıs 1995.

Saadettin Yıldız, *Arif Nihat Asya'nın Şiir Dünyası*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1997.

Saadettin Yıldız, “‘Lârî Camisi’, ‘Murâdiye’ ve ‘Selimiye’ Şiirlerinin Üslubu –Hayâl Sistemi Yönüyle”, *1. Edirne Kültür Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri 23-25 Ekim 2003*, Ege Basım-Edirne Valiliği Yayınları.

Uluğ Turanlıoğlu, *Şiirimizde Edirne*, Edirne, 1963.

Vecihi Timuroğlu, *Ahmet Kutsi Tecer Kişiliği, Sanat Anlayışı ve Tüm Şiirleri*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, 1980.

Yahya Kemal Beyatlı, *Kendi Gökkubbemiz*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1989.

Ek:

Ahmet Kutsi Tecer'in Edirne Şiirleri²²

Bir Gün Edirne'ye Gelirsen...

Bir gün Edirne'ye gelirsen eğer,
Beni bulamazsan hiçbir tarafta,
Bari ayağımı çabuk tutuver,
İnan, bekliyorum seni Araf'ta.

Ne sağa, ne sola kimıldamadan;
Bana sensiz cennet bile cehennem.
Cennete girememem orada yoksan

Cehenneme ise gitmek istemem.

Eğer oyalarsa seni Edirne,
İstemezse gönlün ayrılmak ordan,
İnansam beni de özlediğine,
Ben de Edirne'ye dönerdim, inan.

Muradiye'de Akşam

Tırman akşamleyin, Muradiye'den,
Uzaklaşan günün sesini dinle,
Bir kırık basamak, bir taş merdiven,
Bekliyor çikalım diye seninle.

Yalnız çıkacaksın şimdi... Bir revak
Altında oturup dinleneceksin.
Birden bir kumrunun sesi taşacak,
Günün arkasından söyleneceksin:

²² Şiirlerin künyeleri, yazıda ilk geçtikleri yerde verildiği için, burada ayrıca tekrar gösterilmemiştir.

“- Temmuz’du, buraya geldik beraber,
Akşam ne güzeldi, Tunca ne süzgün!
Nasılsa öyleydi eski çiniler,
İkinci Murad’ın koydurduğu gün.

Uzakta, ufukta, eski bir gaza
Bayrağı gibiydi eriyen güneş.
Siz ey susan taşlar, konuşsanıza!
Bizi de gördünüz o gün, iki eş,

Baş başa dayanıp bu revaklara,
Eski bir zaferden kalan duyguyla,
Baktık, baktık, baktık o uzaklara,
Orada karıştık giden orduya.

Sonra birden yine döndük geriye,
Kosva’dan, Tuna’dan, Macaristan’dan.
Ben sustum, kendimi tutamam diye.
O sustu, kendini tuttu bir zaman.

Şimdi nerelerde bilmem? Onun da
Ardından dalıyor gözüm bu yerde.
Şakı, Kumru, şakı! Belki sonunda
Yerini söylersin bana, o nerde?”

Tırman, akşamleyin, Muradiye’den,
Uzaklaşan günün sesini dinle.
Bir kırık basamak, bir taş merdiven,
Bekliyor çıkalım diye seninle.

Şehri Gezerken

Ya Üç Şerefeli, Ya Eski Cami,
Ya Sultan Selim, ya Sultan Süleyman,
Geziyorum burada sabahdan beri,
Sürüklüyor beni tarih ve zaman,

Boş sokaklar, hüznün, vehim, heyecan...
Sanki her şey birden unuttu beni;
Asesler geliyor işte arkamdan,
Kovalıyor beni bir yeniçeri.

Kaçıyorum, şurda ulu bir çınar,
Ötede yolumu kesen bir konak;
Ne tarafa gitsem beni kovalar,
Ucu topuğuma değen bir mızrak.

Nereye yönelsem, kime sığınsam?
Kafesler örülü, kapılar kitli.
Bir mescit, önünde yaşlı bir imam,
Kapıyı çekince o da seçirtti.

Şurası bir terzi, şurası berber,

Şurası bir fırın, şurası kapan.
Bu kadar ahali nereye gider?
Nerede saklanır bu kadar insan?

Şurası havuzlu kahvehaneydi,
Burada sohbetler, sazlar olurdu.
Buraya gelince dizim kesildi,
Ben durdum, arkamda bir ayak durdu.

O zaman öğrendim: Meğerse Hünkâr
Gelirken, görmeye çıkmış Edirne;
Şehri gözetleyen karakulluklar,
Arkamdan soruyor: “-Burda işin ne”?

Yavaşça arkama döndüm o zaman,
Omuzumda gördüm bir bildik eli.
Ansızın silkindim derin hulyadan,
Ben, tarihte eski bir Edirneli.

Ağaçla Sarmaşık

Burada, bu eski Darüşşifa’da,
Birbirine aşık iki genç varmış.
Kızın bulunduğu yer loş bir oda,
Oğlanın kaldığı yer daha darmış.

Her sabah avluda buluşurlarmış,
Doluncaya kadar bir kum saati.
Kızın etrafını periler sarmış,
Oğlanın altında bir sihir atı.

Nihayet bir zaman gelmiş sıhhati
Düzelmiş bu iki sevdalı gencin.
Bir anda kaybolmuş hayatın tadı,
Meğer saadetmiş bu onlar için.

Son defa yan yana gelmiş ikisi,
And içmiş bir daha ayrılmamaya;
Kandırıp bu iki âşık herkesi,
Yeniden girmişler Darüşşifa’ya.

En sonra acımış onlara Hızır,
Yaptığı bir iksir varmış kendinin,
Uyuduğu zaman Başhekim, Nazır,
İlacına katmış her ikisinin.

İçince iksirden bu iki âşık,
Dünyası değişmiş her iki canın,
Kız bir ağaç olmuş, oğlan sarmaşık,
İssız bahçesinde Darüşşifa’nın.

Selimiye’nin Minareleri

Dört kız kardeş, bu dört ince minare,

Bir araya gelmiş güzel dört peri,
Beni çektilerdi bir gün bu yere,
Vurgunum, hayranım o günden beri.

Yıllar sonra geldim yine görmeye,
Yine hep o kızlar, o Selimiye!
Bu dünya güzeli gibi anneye,
Yıldızlar kıskanır bu dört dilberi.

Dört minare, bu dört ince kız kardeş
Tunca, Meriç, Arda bir de bana eş.
Doğudan batıya kadar, ey güneş,
Gezdiğin yerlerde var mı benzeri?

İstanbul Yolundan Selimiye

Durun Edirne'ye yakın bir yerde,
Seyredin uzaktan Selimiye'yi.
Üçer şerefeli iki minare,
Çiviliyor yere, uçan kubbeyi.

Kırkpınar'da Edirne

Bugün de dün kadar sıcak, çekici,
Bugün de dün kadar yeni bir anı:
Kırkpınar! Edirne ve Sarayıçi,
Türk ordularının yiğit harmanı.

Edirne ve Sarayıçi... Kırkpınar...
Yan yana ahali ve pehlivanlar,
Bir alay, en önde davul-zurna var;
Nedir sürükleyen böyle herkesi?

İşte Sultan Selim, dört minaresi;
İşte bir velvele: Tarihin sesi;
İşte baştan başa şehir... Neresi
Bu kadar tamamlar bize vatani?

Arif Nihat Asya'nın Edirne Şiirleri

Lârî Câmisi

Delik deşik bir hâtıra
Eski güzel yapıdan;
Ayıramaz gelip geçenler,
Pencereyi kapıdan!

Merâk edip sorarsanız,
Adı, "Lârî Câmisi"...
Görünür kubbesinin aralıklarından
Gökyüzünün mâvisi.

Belli: ağlamış yazılar,
Sağanakta...

Ki çoğu, hâlâ,
Ağlamakta!

Şu sütun vaktiyle,
Mermer gövdesi, tunç kispetiyle

İnanmak güç nasıl uçmaz bu kubbe,
Nasıl durdurulmuş yere bu köpük?
Besbelli tılsım dolu bu tepe,
Bir tanrı yapısı, bu kutlu höyük.

Gökten koparılmış bu nur köpüğü,
Eliyle buraya kondurmuş Sinan,
Sonra da uçmasın diye bir büyü
Yapmayı denemiş, elinde Kuran.

Bir tepe üstüne koymuş kubbeyi,
Dört köşesine kondurmuş dört ezan,
Ama seyredenler Selimiye'yi,
Yalnız ikisini görür uzaktan.

Çıkarken "Kırkpınar"a,
Şimdi devrilmiş kenara!

Dolu vurmuş kubbe,
Çiçekbozuğu duvar...
Yıkılan taşlar,
Dizini ovar!

Fırtına, alemde yakalamış,
Zelzele temelden,
Yetişin dostlar: gidiyor
Lârî Câmisi elden!

Selimiye'nin Murâdiye'nin
Kitapta yeri var...
Onu kim arar,
Kim sorar!

Kalk, Lârî Çelebi, mezardan;
Çıkagel "Merhabâ!" diye
Ve sor: "Benim bir câmim vardı...
Nerde acaba?" diye!
Dönüşte mihrâbını
Sırtına çek abâ diye!

Umudunu kesmiş, yazık,
Hayâtından hekimler...
Değişmez cemâati, artık,
Yoksullar,yetimler!

Burdan çeşmesi dinlesin;
Ordan ırmağı, deresi:
Elini kulağına koymuş
Kırk şerefesi,
Kendi salâsını kendi verir
Lârî minâresi!

Murâdiye

Kurumuş ağaçlarına
Leylekler,gelip akşamlar...
Dünkü şakrak şadırvanı,
Şimdi, ağlar gibi damlar!

Alemsiz kubbelerini
Ufukta aylar, tamamlar.
* *
*

Cemâatidir yamaçta
Secdeye kapanan damlar
Ve mübârek toprağında
Yatar mübârek adamlar

Nerdedir şamdanlarını
Eliyle yakan akşamlar?
* *
*

Dün, şerbet çeşmelerinde
Şırl şırlı ilhamlar...
Neyler dinlerdi bu avlu:
Ne tavırlar, ne makamlar!..

Rüzgârlara kaldı, artık,
Hüseynîlerle hüzzamlar!
* *
*

Ağlama, ey Murâdiye:
Geliyor çifte bayramlar!
İşte, Selimiye, karşı
Tepeden seni selamlar.

Mihrâbından tâze değil
Yanıbaşındaki çamlar!
* *
*

Mihrâbın, kubben, minberin
-Hâlâ- ilâhî makamlar
Ve hâlâ, renk üstüne renk
Döker halılara camlar.

* *
*

Murâdiye, Murâdiye;
Revâ değil sana gamlar...

Fânî baharlarımızdan
Çinilerine selâmlar!

Selimiye

Selim'lerden kalma muhteşem mîrâs,
Sinan'lardan kalma şanlı hediye;
Kuvvetin tuğrası, sanatın mührü,
Kubbeler kubbesi bir Selimiye.

İşte târîh, işte batıyla doğu...
Görenler, gösterebilir böyle bir kuğu!

* *
*

Onu günler tanır, geceler tanır
Dal gibi ince dört minâresinden...
Sanırlar, ki toprak ananın sütü,
Fıskırır toprağın fiskiyesinden.

İlhâmın, emeğin pîri, ne yaman
Bilmeceler koydu taşlar altına:
Nesiller hayrân, asırlar hayrân
Bu kurşun, bu mermer saltanatına!

* *
*

Dikmişler vererek, sanki, el ele
Selim'le Sinan,
Şu dalga dalga
Dağların önüne bir dalgakıran!

Ben böyle gördüm,
Torunum da seni böyle görecektir;
Dışardan kurşunun kovan, içerde
Mermin petek.

* *
*

Söyleyin zemâne yolcularına;
Ey çiftkumrular, ey güvercinler:
Şu tepeye konmuş nazlı kuğuyu
Ürkütmesinler!

Oynamasın altıntop'un, yerinden...
Kaldı Edirne'nin altın devrinden
* *
*

Duvarlar, sütunlar ve minâreler,
Başlıbaşına bir eser, herbiri...
Duvarlar, sütunlar ve minâreler,
Duruyor taptâze, dimdik, dipdiri!

Ne bir el sürçmesi, ne de bir yanlış...
Ki en ufak zerre, kıvıldamamış.
Kıl kadar ileri, kıl kadar geri...
Her parça beğenmiş konduğu yeri.

Uzaklara bakan şu tepe bile
Sinan'ın eliyle çatılmış gibi...
Ve üzerindeki âbidenin her
Taşı, terâziyle tartılmış gibi.

Çağlayan gibisin ey Selimiye:
Mermerler, ışıklar köpüklerindir...
Çağırın bir elsin, ki şerefeler
Yüzüklerindir.

* *
*

Yandı kandillerin, yazıldı mahyan...
Yine pırıl pırıl kuruldu sofran;

Yüreklerimizi yıkadı billür
Âvîzelerinden içtiğimiz nûr.

Köyümün kızları, buhurdanına
Yürekler koymaya geldi uzaktan
Ve çiçek açtı
Mermerde, mermeri öpen dudaktan.

Bildik çinilerin körpeliğinde
Konuşan dili:
Mâvi, Akdeniz
Mâvisiydi; yeşil, Kıbrıs yeşili.

* *
*

Eski Edirne'yi ben, adım adım,
Ararken Edirne sokaklarında
Anladım, bildim ki şahdamarlarım,
Vurur senin mermer şakaklarında.

Seller, zelzeleler ne derse desin;
Sen, yine, o eski Selimiye'sin...
Fakat -tarihime, adıma yazık!-
Ben ne Selim, ne de Sinan'ım artık!

Kükreyen, şahlanan koşan, atılan
O mutlu yiğitler, o mutlu iman,
Sınırlar aşmayı kuşlardan değil,
Öğrenirdi senin ezanlarından.

Ne bilsin Selim'ler, ne bilsin Sinan,
Ki avlun bu kadar küçülecekti...
Ey ilâhî kubbe; sana avlu, bir
Kıta gerekti!

Edirne

Biz ne zengin haritalar
Gördük Arda'lı Tuna'lı!

Ki o gün bir Edirne
Vardı döşeli dayalı;

Dalları altın yemişli,
Kuşları altın gagalı...

Yuvalar vardı şen şakrak,
Ağaçlar vardı yuvalı...

Tası âyetli, oyalı
Sular içerdik şifalı!

* *
*

Balkan'da dağlar tepeler
Öbek öbek, oymak oymak...
Dağları aşıp, Tuna'da
Kanad kanad ordu yaymak...

Uçmak Tunca'dan Vardar'a,
Vardar'dan Vistül'e kaymak...
Sonra, ne acıdır, birgün
Tunca'yı Tuna'ya saymak!

* *
*

Fetih günlerinin burdan
Kanatlanırdı kartalı;
Burdan giderdi ordular
Debdebeli, tantanalı!

Kahramanlar vardı beller
Kuşaklı, eller palalı...
-Söyle: sen buna ne dersin,
Kolu bükülmez Adalı?-

Bu ellere taçlar teslim
Etti kayseri, kiralı!

* *
*

Sormayın: Edirne kimdi?
Bereket taşan mevsimdi;

Belki senin kız kardeşin,
Belki benim sevgilimdi...

Edirne, dilber Edirne
Kıyık'ta yatıyor şimdi!

* *
*

Nerde o bahtiyar yıllar
Kırkpınar'lı, Kakava'lı;

Pazarları devâ-yı misk
Mis sabunu, oğul balı?

Alipaşa çarşısından
Taşarken dağlı ovalı;

Edirne ovasındaydı
Istranca'nın meralı...

Ki kına gecelerinden
Eller dönerdi kınalı !

Kızlar.. Esmâ'lı, Pembe'li!
Kızlar.. Ayşe'li, Fatma'lı!

* *

*

Aksa da Tunca'yla Meriç
Yine kıvrıla, büküle

Ne yapı kalmış, ne nüfus
Göçe göçe, öle öle...

Bülbüllere ağıttır, artık,
Bülbüladası'nda kale!

Yıkmaya gel, yakmaya gel;
Bir sen eksiktin zelzele!

* *

*

Yıkılmış eski konaklar
Kırk odalı, kırk sofalı..

Hıçkırıklar var boğulmuş,
Çeşmeler var ağlamalı.

Talihsiz Edirne sanki
Yanıkışla'da cezalı...

Bir çobandır boynu bükük..
Tunca'ya düşmüş kavalı...

Bu kadar öksüz kalmadı
Mericim, Meriç olalı!

Şimdi, gülenler yolcudur;
Boynu bükükler, buralı!

* *

*

Tarih, akın, fetih, destan...
Yalan oldu, hepsi yalan!

Kitaptan kitaba dolan
O şanlı hatıralardan

Kırk mezar taşlarıyla
Kırk çeşmelerdir kalan!

* *

*

Artık, ne Meriç'te yelken,
Ne Tunca boyunca yalı!

Yeni imaret sellerde

Ve "Sittisultan" kapalı!

Dilber Selimiye bile
Sol memesinden yaralı!

"Lâri Çelebi" dökülür,
Süleymaniye yamalı!

Kurtlar ziyarete gelir
"Zavallı Köse Mihal"ı!

Gidenlerin hangisine,
Hangisine ağlamalı?

Edirne tarihini sil
Ve yaz Edirne masalı!

Edirne Kasidesi

"Selimiye" derler "Edirne" derler;
Tatlı bir gariplik duygusu gelir.

.....

.....

Kemerler, çeşmeler, minarelerle
Bir eski serler kamasu gelir.

Minarelerden en tatlı ezanlar,
Dallardan güvercin huhusu gelir.

Ayşekadın'a gül ve Yıldırım'a
Üçşerefeli'nin kumrusu gelir.

Şu Selimiye'dir, şu Muradiye..
Çinilerden sümbül kokusu gelir.

Karşına ya iki sedef çekmece,
Ya iki mücevher kutusu gelir.

.....

.....

Vezirlerin iki tuğlusu gider,
Arkasından yedi tuğlusu gelir.
Şurda abdest alır Hudavendigâr;
Yerden suyu, gökten havlusu gelir.

* *

*

Dedeler, adına "Meriç" demişler:
Sınırdan bir ana kuzusu gelir.

Arda'dan su içer turnalar, akşam;
Tunca'ya Tuna'nın kuğusu gelir.

Bülbül Adası'nı görsen sanırsın
Meriç'le Tunca'nın yavrusu gelir.

Bir yelpaze açar vadi, çiçekten..
Yurdunun şahane tavusu gelir.

Kovanlar, bahçeler birbirlerinin
Ovada kapı bir komşusu gelir.

Kovanlar, bahçeler, bağlar üstüne
Akşamın ya sisi, ya pusu gelir.

Sular der ki: "uyu Edirne'm, uyu!"
Nahzun Edirne'nin uykusu gelir...

.....

Sazlardan nilüfer kokusu gelir

* *

*

Görürsün yollarda bir başka yavru;
Sana Edirne'nin ahusu gelir.
Şimdi göğüslerin en haşarısı,
Şimdi dudakların uslusu gelir.
"İşte tenlerin en beyazı!" derken
Bakışların da en durusu gelir.
Söyletebilirsen, konuşturursan
Ruha sanki bir dupduru su gelir;

.....
Saçlarından ıtır kokusu gelir.

* *

*

Taşları kararmış bir yol ucunda
Üçşerefeli'nin kapusu gelir.
Şu yana dönersen Eskicami'nin
Kesilmiş, biçilmiş avlusu gelir.
Atınca üç adım daha ileri
Bir serin kubbenin kuytusunu gelir.
Dünyanın en güzel minareleri
Ve kubbelerin en ulusu gelir;

.....
Türk'ün Trakya'da tapusu gelir.

Mihrabında bir teravi kılmaya
Denizler ardından yolcusu gelir.
Bilsen ki bağrında kanar bir yara
Yarasını sarmak arzusu gelir.
Mahya olmak için Sultan Selim'e
Göklerden yıldızlar ordusu gelir.
Kubbeler menekşe, şerefeler gül...
Mermerlerinden çiğdem kokusu gelir.

* *

*

Yazık ki yıkılmış Karaağaç'tan
Bugün, artık, ağıt konusu gelir!
Edirne'ye "mahzun Edirne" sözü,
Şimdi sözlerin en doğrusu gelir.
"Şü köprü, köprümdür... geçeyim!" dersin...
Önüne yabanın namlusu gelir.
Şimalde bahçene çıkmak istesen
Yolunu bekliyen bir pusu gelir
.....
Ve hıyanetlerin kuyusu gelir.

"Nerdesin ey tarih!" desen, gözüne
Serdengeçtilerin koşusu gelir.
"Hani torunum?" der şehit ruhları;

Sana bir imtihan kaygusu gelir..

.....
Cevap verememek korkusu gelir.

Çık da yeri, göğü dinle Kıyık'ta:
Tabyalardan hücum borusu gelir.
Tüter.. buram buram tüter topraklar;
Topraklardan barut kokusu gelir.

Doya doya doldur göğsünü yolcu:
Genzine Arda'nın buğusu gelir.
Silinir tepeler, silinir dağlar;
Filbe'si, Sofya'sı, Şumnu'su gelir...

.....
Ve Kızanlık'tan gül kurusu gelir.

Şurda "Sarayıçı" derler, yoluna
Dünyanın en güzel korusu gelir.
Şimdi ışıkların köpük gibisi,
Şimdi gölgelerin koyusu gelir.

Kırkpınar'dır: birbirini tartmaya
"Benim." Diyenlerin pazusu gelir.
Kar kalabalık, adaya kol kol..
Yolcusu, izcisi, avcısı gelir.

Bekle akşamı ki akşam, dalların
Bülbülü, ishaki, puhusu gelir.
Doldurur rüyayı eski âlemler:
Şarap, altın taşlar dolusu gelir.
Açma son sayfayı ki yüreklere
En asil intikam duygusu gelir...

.....
Ve yeminlerin en kutlusunu gelir.

Şu dalları yaprağından öpmeye
Gökyüzünden Samanuğrusu gelir.
Biz geldik, gideriz... doğacaklara
Edirne'de doğmak arzusu gelir.

Selimiyye'nin Açılışı Hicri 982

Kutlu olsun başarmın... gayri, Sinan,
Seni her dil anacak her yerde...
Dedi târih, sana *sünbül* getirip:
"Bunu açtırdı elin, mermerde!"